

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพของกล้วยไม้กุญญาพ้อที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน จังหวัดอุตรดิตถ์ และการอนุรักษ์กล้วยไม้ ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ทดลองและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการสำรวจกล้วยไม้ตามเส้นทางรวม 4 กิโลเมตร กว้าง 5 เมตร ทำการสำรวจพร้อมเก็บตัวอย่างฤดูละครั้ง รวม 3 ครั้ง จุดบันทึกรายละเอียดลำต้น ใบ และดอกพร้อมถ่ายภาพประกอบ นำมาตรวจสอบชนิดโดยอาศัยเอกสารรูปวิธาน และจุดบันทึกตำแหน่งที่พบกล้วยไม้โดยใช้เครื่อง GPS จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชน นักเรียนและนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่ามีกล้วยไม้ 2 วงศ์ย่อย 15 สกุล 37 ชนิดและยังไม่ทราบชื่ออีก 2 ชนิด ดังนี้ วงศ์ย่อยแวนดอยเซีย (Vandoideae) พบ 7 ชนิด ดังนี้ สกุล *Rhynchostylis* พบ 1 ชนิด สกุล *Ornithochilus* พบ 1 ชนิด สกุล *Aerides* พบ 2 ชนิด สกุล *Cymbidium* พบ 1 ชนิด สกุล *Cleisostoma* พบ 1 ชนิด และสกุล *Gastrochilus* พบ 1 ชนิด วงศ์ย่อยเอพิเดนดรอยเซีย (Epidendroideae) พบ 30 ชนิด ดังนี้ สกุล *Coelogyne* พบ 6 ชนิด สกุล *Dendrobium* พบ 7 ชนิด สกุล *Bulbophyllum* พบ 8 ชนิดและยังไม่ทราบชื่ออีก 2 ชนิด สกุล *Pholidota* พบ 2 ชนิด สกุล *Phaius* พบ 1 ชนิด สกุล *Oberonia* พบ 1 ชนิด สกุล *Eria* พบ 2 ชนิด สกุล *Porpax* พบ 2 ชนิด และ สกุล *Drymoda* พบ 1 ชนิด จากการบันทึกตำแหน่งที่พบกล้วยไม้โดยใช้เครื่อง GPS พบว่าบริเวณที่กล้วยไม้มีความหลากหลายมากที่สุด คือบริเวณสันกุญญาพ้อ ที่ความสูงระหว่าง 1,035 - 1,091 เมตรจากระดับน้ำทะเล และได้นำฝักกล้วยไม้มาเพาะเมล็ดในอาหาร รุ้นคัดแปลงจากวัสดุในท้องถิ่นรวม 5 สูตรเปรียบเทียบกับสูตร Vacin & Went พบว่าสูตรกุญญาพ้อ 3 ให้ผลต่อการเจริญของกล้วยไม้ทั้ง 10 ชนิดได้ดีที่สุด โดยเฉพาะเอื้องคำหลวงและเอื้องมันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากนั้นได้นำกล้วยไม้ที่ได้กลับไปปลูกในเส้นทางท่องเที่ยวโสมสเคย์หมู่บ้านน้ำลีและอุทยานแห่งชาติลำน้ำน่านเพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้กล้วยไม้ให้กับนักเรียน ชุมชนและนักท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ : แหล่งเรียนรู้ / กล้วยไม้ / กุญญาพ้อ / อุทยานแห่งชาติลำน้ำน่าน

Abstract

The purposes of this research were to develop a learning center of Poo-Paya-Por orchids biodiversity for ecotourism at Lum-Num-Nan National Park, Uttaradit Province and to conserve orchids by culturing onto a suitable synthetic medium composed of local materials. A survey of orchids along the area of five meters around the ecological tourism route of Poo-Paya-Por in a distance of about 4 kilometers was made from December 2007 to February 2008. The method to conserve orchids was that the grown orchids from seed culturing were brought back to the Lum-Num-Nan National Park and along the ecological tourism route of Ban Num Lee village.

The results of this research show that the types of orchids found in this national park are terrestrial and epiphytic orchids. They belong to 2 subfamilies, 15 genera and 36 species and could be classified into Epidendroideae 8 genera 29 species and Vandoideae 7 genera 7 species. They were grown at 1,035 - 1,091 meters above mean sea level. The length of stem and the number of shoots of orchid grown of experiment no.3 (lesser fertilizer and vitamin B complex) were statistically significant difference (higher) than other treatments including Vaccine and Went. The orchids were brought back to grow along the ecological tourism route of Ban Num Lee village and Lum Num-Nan National Park in order to set up the Orchids Learning Center for community students and tourists.

Keywords : Learning Center /Biodiversity of Orchids / Poo-Paya-Por,Lum-Num-Nan National Park